

Ács Margit

Asszonyok dicsérete (1972)

Az első kép Dohnál Tibor legújabb katalógusában: lágy vonalak, nemesen tartózkodó színek, épp csak egy keskeny okker csíkból villan ki némi játékos kacérság. Szeretem és ruháimon viselem ezeket a színeket, tehát megakad rajtuk a szemem. Nézem a kép címét, és felhorgad bennem a dac. Dekoratív kuglibábok, ezek lennének mi, asszonyok? Tallózva a képekről készült fotóanyagban látom, hogy Dohnál más kompozíciókban is gyakorta használta ezt a motívumot. Mi talán nem vagyunk „egyedüli példányok”, amilyenek soha többé nem születnek, amíg világ a világ? A sokmilliárdnyi különböző mosoly, testhajlat, illat, maga a női univerzum hová lesz ebből a sémából? Csak azért, mert kebelméretünk nagyobb elkeskenyedő derekunk körfogatánál, s széles a medencecsontunk, hogy jól elfészkelődhesen csontbölcsőjében a magzat, nemünk jelölésére a művészetben is elegendő az a hullámvonal, amelyet az általunk használatos mellékhelyiségekre szögeznek ki?

Bosszankodom. Zúgolódásomban bizonyára benne rejlik csitri korom keserősége, amiért túl magas, túl fiús testalkattal „büntetett meg” génállományom, miközben körülvettek begyes, formás társnőim, akiknek jól állt a népitánc, darázs-derekukon ringott-pördült a bő rokolya, én meg esetlenkedtem közöttük, táncolni se mertem piszkafa voltom tudatában. Dicséretes önkontrollal ráébredek tehát elfogultságomra, és eközben rátéved tekintetem az otthonom polcain sorakozó cserépkancsókra, korsókra, köcsögökre, bokályokra, szilkékre, csuprokra. Nézem csinos formájukat, a habáni kecsést, a korondi nyúlánkot, a somogyi józan, kissé zömök átlagost, hogy mennyire alkalmasak a mindennapi használatra, miközben megőrzik bájukat. Mennyire kézbe való! Kézbe simulók. Hát az asszonyok ívelt dereka nem ugyanígy kézbe való-e? Férfi táncosa tenyere alá simuló? Vagy arra való, hogy párja leemelje a szekérről, a magas lépcsőről, átsegítse sziklás akadályokon? Hogy vigasztalón végigsimítsa a hát ívét, vagy szerelmesen magához vonja derekát átfogva?

Nem lehet az véletlen, hogy ama Nagy Fazekas kancsó alakúra gyúrta Évát az agyagból, mielőtt életet lehelt belé. Mert hiszen hasznosságra teremtette az asszonyt, de arra is, hogy szeressék. Hogy könnyű legyen szeretni. Dohnál Tibor megbékéltette bennem az önérzetes individuumot a nembeliség általánosságával, vagyis asszonyvoltom univerzalitásával. A világ jelekké, kódokká alakítása Dohnál Tibor festészetének egyik értelmezési kulcsa, s lám, az asszonyok ikonja számomra nemcsak szépségével vált jelentős alkotássá, hanem az ősi, az eredendő szeretetet sugalmazó jelképiségevel is.